

TEJ ÉS TEJTERMÉKEK

Világ- és európai piaci tendenciák

Az USDA (2021b) szerint a tejtermékek világkereskedelmét meghatározó országok tejtermelése 1 százalékkal bővült 2021-ben az előző évihez képest. A sajt globális termelése 2 százalékkal, a vajé 1 százalékkal nőtt, míg a teljes tejpore 1 százalékkal, a nem zsíros szárított tejé 2 százalékkal csökkent.

Az EC (2022f) szerint a közösség tejfelvásárlása az Egyesült Királyság nélkül nem változott jelentősen 2021-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A tej- és kettős hasznosítású tehének állományának csökkenését (-1 százalék 2021 nyarán) a tejhozam javulása ellensúlyozta. Az unió tehénvágása élősúlyban 1 százalékkal nőtt, míg az üszöké nem változott jelentősen 2021-ben 2020-hoz viszonyítva.

Nem változott az EU tejfelvásárlása 2021-ben

Az Európai Unióban a tejszín előállítása 3 százalékkal, a sajté 2 százalékkal nőtt, míg a folyadéktejé 1 százalékkal, a sűrített tejé és a savanyított tejtermékeké egyaránt 2 százalékkal, a vajé 3 százalékkal, a sovány tejpore 6 százalékkal, a teljes tejpore 12 százalékkal csökkent 2021-ben 2020-hoz képest. A sajt termelésének növekedéséhez és a teljes tejpore termelésének csökkenéséhez hozzájárult, hogy a harmadik országokba irányuló kivitelük volumene 6 százalékkal nőtt, illetve 11 százalékkal csökkent (EC, 2022f).

Az USDA (2021b) szerint a sajt globális exportja 4 százalékkal, a teljes tejpore 3 százalékkal, a nem zsíros szárított tejé 2 százalékkal nőtt, míg a vajé 6 százalékkal csökkent 2021-ben az előző évihez viszonyítva. Új-Zéland sajtexportja 10 százalékkal, a teljes tejpore 6 százalékkal nőtt, míg a vaj és vajolaj termékcsoporté 7 százalékkal, a sovány tejpore 9 százalékkal mérséklődött 2021-ben az előző évihez viszonyítva (EC, 2022g). Az USA soványtejpore-kivitele 9 százalékkal nőtt ugyanekkor (EC, 2022g).

Az EC (2022g) szerint Japán sajtbehozatala 1 százalékkal csökkent, míg Oroszorszáé 4 százalékkal nőtt 2021-ben az előző évihez képest. Kína vajimportja 13 százalékkal bővült, míg Oroszorszáé 4 százalékkal csökkent. Kína teljestejpor-importja 32 százalékkal, soványtejpor-beszállítása 27 százalékkal nőtt, Indonézia az utóbbiból 1 százalékkal többet vásárolt a világpiacon.

Az Európai Unióban a vaj intervenció készlete 2012. június vége, a vaj magántárolási készlete 2020. december vége, a sovány tejpor intervenció készlete 2019. augusztus vége, a sovány tejpor magántárolási készlete 2020. december vége óta üres (EU, 2022h). Az USA-ban a vaj 2021. decemberi zárókészlete 27 százalékkal csökkent, míg a sajté 3 százalékkal nőtt (USDA, 2022d), a nem zsíros szárított tej 2021. decemberi zárókészlete 15 százalékkal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál (USDA, 2022e).

Az USDA (2021b) szerint a globális tejkínálat növekedése 1 százalék körüli lehet 2022-ben: Indiában és Argentínában egyaránt 2 százalékkal, Braziliában, az USA-ban, az Európai Unióban, valamint Ausztráliában egyaránt 1 százalékkal emelkedhet, míg Új-Zélandon és Oroszországban nem változik jelentősen. A nem zsíros szárított tej és a vaj globális termelése egyaránt 3, a sajté 1 százalékkal nőhet, míg a teljes tejporé nem módosul számottevően 2022-ben az előző évihez viszonyítva. Az unióban a tejsavó termelése 3 százalékkal, a sovány tejporé 2 százalékkal, a sajté, a vajé és a teljes tejporé egyaránt 1 százalékkal nőhet, míg a friss tejtermékeké nem változik jelentősen (EC, 2021b).

Az USDA (2021b) szerint Japán sajtbehozatala stagnálhat, Oroszorszáé 1 százalékkal nőhet; Oroszország vajimportja 4 százalékkal csökkenhet, míg Kínáé 17 százalékkal nőhet; Mexikó soványtejpor-beszállítása 1 százalékkal, Kínáé 8 százalékkal emelkedhet; Kína teljestejpor-importja stagnálhat, míg Algériáé 3 százalékkal bővülhet 2022-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Magyarországi piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint 2021. december 1-jén 2 százalékkal 420 ezer egyedre nőtt a tehenek állománya az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az AKI vágási statisztikai adatai szerint a tehenek vágása élősúlyban kifejezve nem változott, míg az üszöké 6 százalékkal nőtt 2021-ben az előző évihez képest.

A kínálatot a hazai tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben importtermékek egészítik ki. A KSH adatai szerint a sajt és túró termékcsoport behozatala 1 százalékkal bővült, míg a savanyított tejtermékeké 1 százalékkal, a dobozos tejé 6 százalékkal, a vaj és vajkrém termékcsoporté 7 százalékkal, a tejsavóé 26 százalékkal csökkent 2021-ben 2020-hoz viszonyítva. A sajt és a túró 56 százaléka Németországból származott. A teljes nyerstej behozatala 64 százalékkal csökkent, amelynek csaknem fele Szlovákiából, 35 százaléka Ausztriából érkezett. A sűrített vagy édesített tej és tejszín importja 14 százalékkal volt több a vizsgált időszakban.

Bel- és külpiaci értékesítés

Az AKI PÁIR adatai szerint a nyerstej felvásárlása 2021-ben 4 százalékkal emelkedett az előző évihez viszonyítva. A felvásárolt nyerstej zsírtartalma nem változott, míg a fehérjetartalma 0,02 százalékponttal javult egy év alatt (fehérje: 3,34 százalék, zsír: 3,71 százalék).

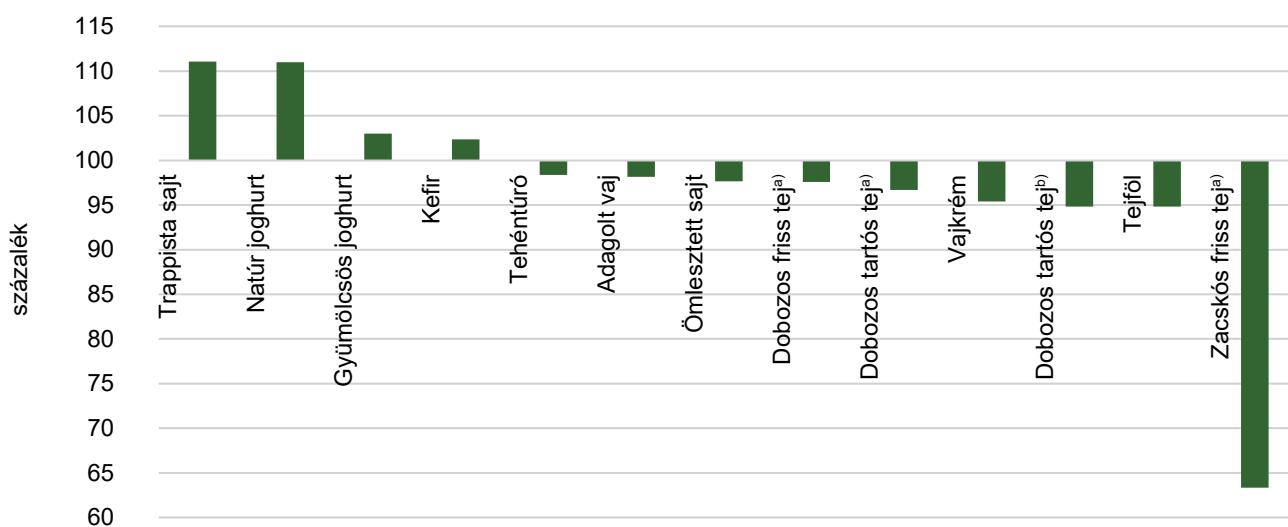
+4%

Magyarországon nőtt a nyerstej felvásárlása 2021-ben

A KSH adatai szerint Magyarország tej- és tejtermék-külkereskedelmi egyenlege értékben 19 százalékkal romlott 2021-ben az előző évihez képest, az export árbevétele 5 százalékkal, az import értéke 6 százalékkal nőtt. A teljes zsírtartalmú nyerstej exportjának mennyisége 16 százalékkal bővült, míg a fölözötté 17 százalékkal, a félzsírosé 58 százalékkal csökkent. A sajt és túró termékcsoport, a sűrített vagy édesített tej és tejszín kivételével valamennyi tejtermék exportja csökkent vagy stagnált. A dobozos tej kivitele mennyiségben 38 százalékkal, a vaj és vajkrém termékcsoporté 42 százalékkal, a savanyított tejtermékeké 19 százalékkal csökkent, a tejsavó stagnált, míg a sajt és túró termékcsoporté 12 százalékkal, a sűrített vagy édesített tej és tejszíné 51 százalékkal bővült 2021-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Az AKI PÁIR adatai szerint a 2,8 százalék zsírtartalmú friss dobozos tej belföldi értékesítése 2 százalékkal, a 2,8 százalék zsírtartalmú tartós dobozos tejé 3 százalékkal, az 1,5 százalék zsírtartalmú tartós dobozos tejé 5 százalékkal, a 2,8 százalék zsírtartalmú friss zacskós tejé 37 százalékkal csökkent 2021-ben az előző évihez képest. A hazai gyártású tejtermékek közül a trappista sajt és a natúr joghurt belföldi értékesítése egyaránt 11 százalékkal, a gyümölcsös joghurté 3 százalékkal, a kefiré 2 százalékkal nőtt, míg az adagolt vajé, a tehéntúróé és az ömlesztett sajté egyaránt 2 százalékkal, a vajkrémé és a tejfölé egyaránt 5 százalékkal csökkent ugyanebben az összehasonlításban (21. ábra).

21. ábra Néhány tejtermék belföldi értékesítésének változása 2021-ben (2020=100)

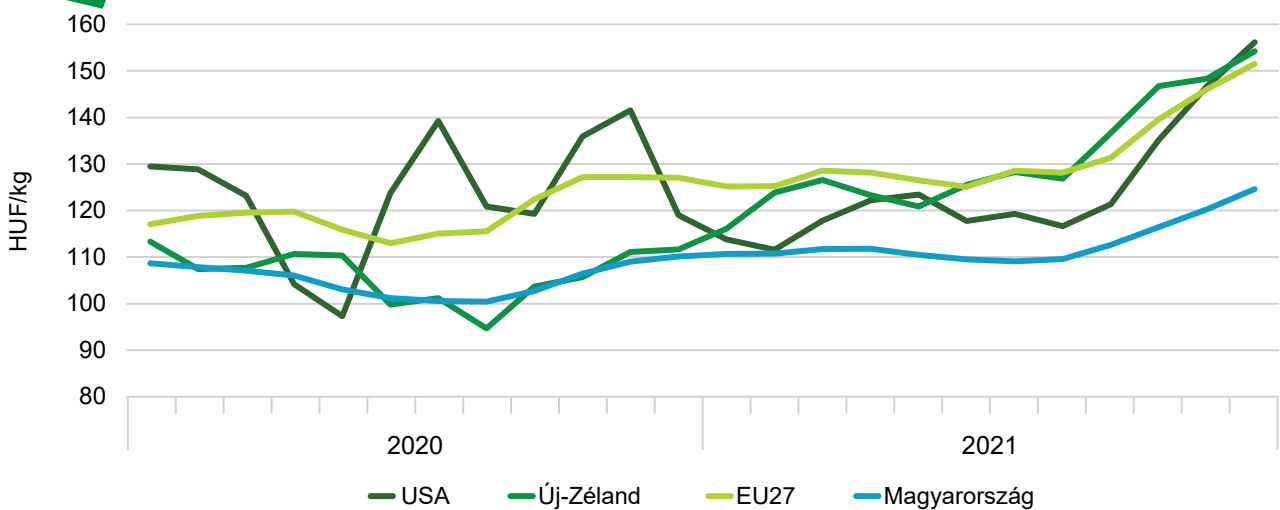
Megjegyzés: ^{a)}2,8 százalék zsírtartalom. ^{b)}1,5 százalék zsírtartalom.

Forrás: az AKI PÁIR adatai alapján készült az AKI Piaci Árinformációs Osztályon

A piaci árak tendenciája

A nyerstej ára nemzeti valutában kifejezve Új-Zélandon 17 százalékkal, az EU-ban 8 százalékkal, Magyarországon 7 százalékkal (8. melléklet), az USA-ban 2 százalékkal nőtt 2021-ben a 2020. évihez képest (22. ábra). Az uniós és a magyarországi forintban kifejezett nyerstej ár közötti különbség a júniusi 14 százalékról decemberre 22 százalékra emelkedett. Az MPI (2021) szerint Új-Zélandon a nyerstej szárazanyag-tartalomra vonatkozó ára osztlékkal együtt 13 százalékkal emelkedhet a 2021/2022. gazdasági évben (június–május), majd a 2022/2023. gazdasági évben 11 százalékkal csökkenhet az előző szezonhoz képest. Az USA-ban a nyerstej ára 2022-ben 34 százalékkal haladhatja meg az egy évvel korábbit (USDA, 2022f). Magyarországon 2022 elején a nyerstej árak emelkedésére lehet számítani.

22. ábra A nyerstej termelői ára a világon 2020–2021 között

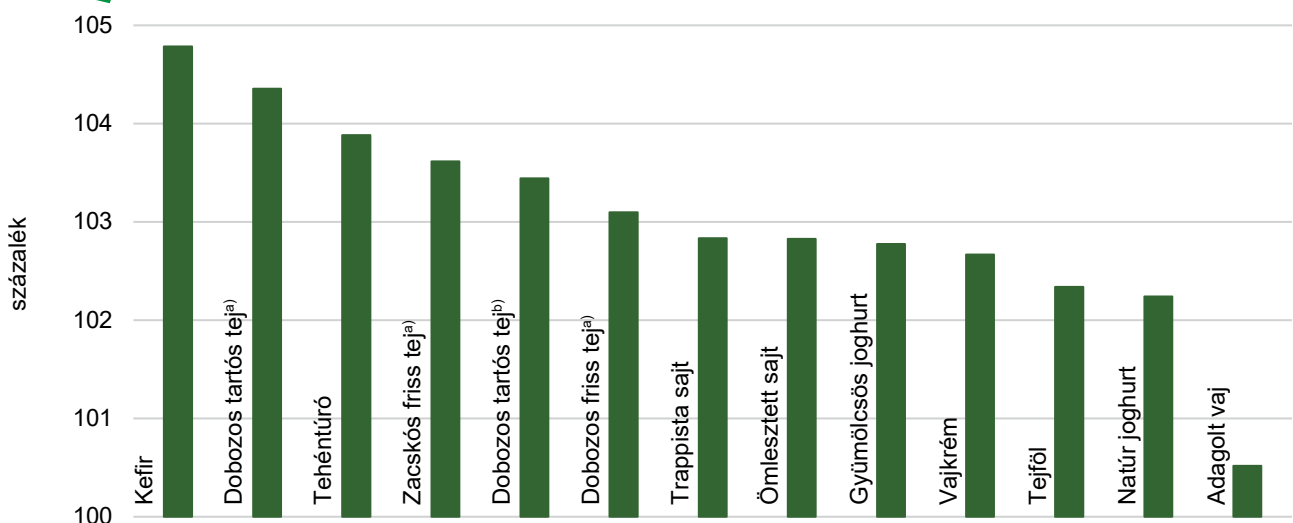
Forrás: az AKI PÁIR, valamint az USDA, az LTO, a CLAL és az Európai Bizottság adatai alapján készült az AKI Piaci Árinformációs Osztályon

Az ömlesztett vaj világpiaci ára (FOB Óceánia) 2021-ben 32 százalékkal, a teljes tejporé 29 százalékkal, a sovány tejporé 20 százalékkal, a sajté 12 százalékkal nőtt a 2020. évihez viszonyítva (USDA, 2021c, 2022g).

Az AKI PÁIR adatai szerint a vizsgálatba vont tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2021-ben átlagosan 3 százalékkal volt magasabb a 2020. évinél, ezzel elmaradt a nyerstej termelői árának növekedésétől (9. melléklet). Az egyes termékek árának emelkedése 1 és 5 százalék között alakult (23. ábra). A KSH adatai szerint a gyümölcsös joghurt fogyasztói ára áfával 10 százalékkal, a trappista tömsajté 6 százalékkal, a tejfölé és a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós (UHT) tejé egyaránt 4 százalékkal, a 2,8 százalékos zsírtartalmú hosszan friss (ESL) tejé 3 százalékkal, az 1,5 százalékos zsírtartalmú pasztörözött hosszan friss (ESL) tejé 2 százalékkal, az adagolt vajé 1 százalékkal emelkedett 2021-ben az előző évihez képest.

Magyarországon kissé emelkedett a tejtermékek feldolgozói értékesítési ára 2021-ben

23. ábra Néhány tejtermék feldolgozói értékesítési árának változása 2021-ben (2020=100)

Megjegyzés: ^a2,8 százalékos zsírtartalom. ^b1,5 százalékos zsírtartalom.

Forrás: az AKI PÁIR adatai alapján készült az AKI Piaci Árinformációs Osztályon